

עין משפט מסכת מועד קטן

דף ב.

עין משפט א. אר"ח סימן תקלז פעיף א

א. דבר האבד מותר לעשותו בחוה"מ בלא שינוי א.

הגה: ובכל דבר שאפשר להקל בטרחא יעשה.

א. ב. בית השלחין שהיא ארץ הצמאה למים שהתחיל להשקותה קודם המועד, מותר להשקותה בחוה"מ שאם לא ישקנה עכשיו תפסד.

אבל שדה הבעל = שאין משקין אותה אלא להשביחה יותר, אסור להשקותה.

עין משפט ב. אר"ח סימן תקלז פעיף ב

ב. ג. גם בבית השלחין שהתירו להשקותה בהתחיל לפני המועד, דוקא באין טרחא יתירא בהשקאתה כגון מן המעיין שממשיכו ומשקה, אבל לדלות ולהשקות מן הבריכה או ממי הגשמים אסור משום שזה טורח גדול.

א. ממשנה מו"ק י"א-י"ב וכרבי יוסי. וכל דבר שאם לא יעשה אותו עכשיו יבא לידי הפסד נקרא דבר האבד.

וַאֲפִי' ספק דבר האבד מותר משום דחה"מ איסורו מדרבנן וספק לקולא, מ"מ למ"ד שמלאכות גמורות אסורות בחוה"מ מן התורה, בספיקא אסור. וכתב בכה"ח אות ב' דאין זה תלוי אם האיסור מן התורה או מדרבנן אלא אם הדבר קרוב לודאי שיבא לידי הפסד מותר אפי' בספק, ואם רחוק שיבא לידי הפסד אסור גם בספק, ע"ש. ובחשש רחוק שיבא לידי הפסד יעשה ע"י עכו"ם, שם.

וַבֵּית הַדְּפוּס אסור לו להדפיס ספרים בחוה"מ, גם לפועל שאין לו מה לאכול. כיון שזה ברשות הנותן אסור. כה"ח אות ג'.

ב. שדי לה במטר השמים.

ג. ששם בור עמוק וצריכים לדלות משם ולהשקות שזה טירחא יתירה. כה"ח אות י"ב מרש"י על הרי"ף. ואפי' שבהתחלה אינו דולה סופו לדלות ואסור.

ואין דולים להשקות אפי' חצי הערוגה בחציה העליון.

עין משפט ג.

או"ח סימן תקלז סעיף ה

ה. אין עושין החריצין שבעקרי הגפנים כדי שיתמלאו מים ד', אבל אם היו עשויות ונתקלקלו ה' מותר לתקנן במועד ו', אבל לא יעמיקן יותר ממה שהיו.

עין משפט ה.

או"ח סימן תקלז סעיף ו

ו. אמת המים ז' שנתקלקלה מתקנין אותה, היתה עמוקה טפח ח' חופר בה עד ששה טפחים, היתה עמוקה ב' טפחים מעמיק עד שבעה.

עין משפט ו.

או"ח סימן תקמד סעיף ב

ב. בורות ומעיינות של רבים שנפל בהם עפר ואבנים ונתקלקלו מותר לתקנם, ואפי' אין הרבים צריכים להם כעת כיון שאינו מעשה אומן, אבל לחפור להם בורות מחדש אסור שזה מעשה אומן, אבל אם הרבים צריכים להם בחוה"מ מותר לחפור אותם, ואפי' כווננו מלאכתן במועד ט', ואפי' בפרהסיא ובטירחא יתירה.

ג. בורות ומעיינות של יחיד שנתקלקלו וצריך להם כעת מותר לתקנם י', אבל בכל אופן מותר למשוך להם מים לתוכן אפי' אין צריך להם

ד. שיש בזה טירחא יתירה, מרש"י מו"ק דף ד' ע"ב.

ה. ועדיין ניכר החריץ מעט, דאם לא כן הוי כחדשים ואסור. ט"ז ס"ק ד', מב"י.

ו. דאין בזה טירחא כל כך, מנ"י.

ז. לפי שרוחבה אמה ועומקה אמה בת ו' טפחים קוראים לה אמת המים. רש"י על הרי"ף.

ח. אבל בפחות מטפח כסתומה דמיא, ואסור לחפור אותה.

ט. ובמעשה הדיוט מותר גם בכווננו מלאכתם במועד, מגמ' מו"ק דף ד' ע"ב ופי' רש"י על הרי"ף, מ"מ אם לא צריכים להם כעת לא יעשו אפי' בצינעה. מ"ב אות י"ג.

י. וכל צורך מצוה שמותר לעשותו בחוה"מ או לצורך הרבים מותר ליקח עליה שכר אפי' לפועל שיש לו מה לאכול, ב"י. ומ"א ס"ק ה'. כה"ח אות כ"ח.

כעת.

עין משפט ז.

או"ח סימן תקמ"ד פ"א

א. צרכי הרבים מותר לעשותם בחול המועד^ב, כגון לתקן הדרכים^ל ולהסיר מהם המכשולים^מ, ולציין הקברים שיזהרו מהם הכהנים, ולתקן המקואות^נ.

הגה: ודוקא צרכי הרבים כאלו שהם צורך הגוף, אבל שאר צרכי רבים כגון בנין בית הכנסת^ס אסור לעשותם במועד.

כ. ממשנה בריש מו"ק וברייתא שם בדף ה'. ואפי' שהוא טורח גדול ובפרהסיא התירו להם, דאם הרבים לא יעשו בשעת הבטלה לא יעשו לעולם, כ"כ הרא"ש בפ"ק דמו"ק מהראב"ד וירושלמי. ואם הוא מעשה אומן מותר רק לצורך המועד, אבל אם זה במעשה הדיוט מותר גם שלא לצורך המועד, כמבואר לקמן. כה"ח אות א'.
ו. ואם יש מנהיג בציבור שהרשות בידו לעשות אסור לעשות בחוה"מ. מ"ב אות א'. מהמ"א ס"ק ג'.

ל. ואפי' במעשה אומן כיון שזה דבר שצריך גם במועד. מ"ב אות ב'.

מ. שלא יהיה כשופך דמים אם יארע מכשול.

נ. ומותר גם לכתחילה לעשות מקוה לצורך המועד. כה"ח אות ו'.

וה"ה לתקן מרחצאות שזה צורך הגוף ואפי' במעשה אומן. כה"ח אות ז'. מ"ב אות ה'. ואם זה שלא לצורך המועד מותר במעשה הדיוט.

ז. ולפנות הזבל ע"י עכו"ם בקבלנות בחוה"מ יש להתיר משום צרכי רבים ולצורך המועד כדי למנוע מחלות, ועיין בכה"ח אות ז'.

ס. ואפי' התחילו לבנות כבר קודם המועד אסור להשלים כיון שהוא מלאכת אומן ואינה צורך הגוף, ואפי' אין להם ביכנו"ס אחר וצריכין לה עתה אסור. מ"א ס"ק ב' מתשובת הרשב"א.

ט. ובמקום שאם לא יבנו עתה יכולים למנוע אותם אח"כ מלבנות יש להקל אם יגמרו אותו ויוכלו להתפלל בו בחוה"מ. כ"כ המ"ב בשער הציון אות יו"ד. ועיין בכה"ח אות ח'. ועיין גם באות ט' מהנו"ב דבציבור אין איסור חשד רק חילול ה'.

י. ובתי התלמוד תורה שצריכים שיפוזין ואם לא יעשו המלאכה במועד יתבטלו התלמידים מת"ת יש מקום להתיר כדבר האבד והוא שיעשו בצינעה, וגם אם אפשר ע"י פועלים ישראלים שאין להם מה לאכול. כה"ח אות י'.

יא. וה"ה שמותר לעשות ספסלים בביהנ"ס כשאין להם על מה לשבת דצרכי רבים הם. כה"ח אות י"א.

יב. ואם צריכים למנות גבאי צדקה וועד לבית הכנסת מותר לעשותו בחוה"מ, ורק אם צריכים לכתוב לא יכתבו בכתב אשורית שהוא מעשה אומן אלא בכתב שלנו היום. מ"ב אות ז'.

יג. לצייר ציורים בביהנ"ס אפי' ע"י ישראל שאין לו מה לאכול אסור. כה"ח אות י"ג.

הגה: גם שאר צרכי מצוה אסור^ע לעשות בחוה"מ במלאכת אומן.

עין משפט ט.י.כ.

או"ח סימן תקלז סעיף א ב

עיי' לעיל עין משפט א

דף ב:

עין משפט ג.

יו"ד סימן רצו סעיף א

א. הזורע שני מיני תבואה או שני מיני ירקות עם זרע הכרם הרי זה לוקה שתיים, אחת משום "שדך לא תזרע כלאים" ואחת משום "לא תזרע כרמך כלאים" ואינו לוקה משום לא תזרע כרמך כלאים עד שיזרע בא"י חטה ושעורה וחרצן במפולת יד, וכן אם חפה אותם בעפר לוקה, וכן אם זרע שני מיני ירק וחרצן או זרע אחד ירק וזרע אחד מין תבואה וחרצן במפולת יד הרי זה לוקה, ואינו חייב מן התורה אלא על קנבוס ולוף וכיוצא בהם מזרעים שנגמרים עם תבואת הכרם, אבל שאר הזרעים אסורים מדבריהם, וכן אסור מדבריהם לזרוע כלאי הכרם בחוצה לארץ ואין עודרין עם העובד כוכבים בכלאים אבל עוקרין עמו כדי למעט התיפלה.

ע. דמעלת המצוה לא מתירה במעשה אומן, רק במעשה הדיוט, וע"כ גם לתינוק שנולד אסור לתפור לו בגד במעשה אומן. כה"ח אות ג'. ואות י"ד.